

**Kultūras ministrijas
Mediju politikas konsultatīvās padomes
sēde
Protokols Nr.5**

Rīga, 2023. gada 18. oktobris.

Kultūras ministrijas lielā zālē, Kr. Valdemāra iela 11a un attālināti MS Teams.

Sēde sākas plkst. 11.30.

- Sēdi vada:** **Kristers Plešakovs**, Kultūras ministrijas Mediju politikas nodaļas vadītājs
- Piedalās:**
Padomes locekļi:
- Normunds Zalpēteris**, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas eksperts;
Jānis Siksnis, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes priekšsēdētājs;
Ieva Aile, VSIA „Latvijas Radio” valdes locekle programmu un pakalpojumu attīstības jautājumos;
Gunta Sloga, Baltijas Mediju izcilības centra izpilddirektore;
Ilze Pelša, Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve;
Guntars Kļavinskis, Latvijas Preses izdevēju asociācijas valdes priekšsēdētāja vietnieks;
Ingemārs Vekteris, Latvijas Raidorganizāciju asociācijas izpilddirektors;
Gunta Līdaka, biedrības „Par legālu saturu” valdes locekle;
Baiba Liepiņa, Latvijas Reklāmas asociācijas valdes priekšsēdētāja;
Ieva Kalderauska, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekle;
Anda Rožukalne, Rīgas Stradiņa universitātes Komunikācijas fakultātes dekāne;
Agnese Dāvidsone, Vidzemes Augstskolas rektore;
Mārtiņš Pričins, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes pasniedzējs;
Sabīne Sīle, Media Hub Rīga vadītāja;
- Uzaicinātās personas:** **Agnese Logina**, Kultūras ministre;
Kārlis Dagilis, Kultūras ministres ārštata padomnieks mediju jautājumos;
Zanda Saulīte, Kultūras ministrijas ES fondu departamenta direktore;
Solita Āboliņa, Kultūras ministrijas ES fondu uzraudzības nodaļas vecākā eksperte;
- Protokolē:** **Agnese Berga**, Kultūras ministrijas Mediju politikas nodaļas eksperte

Darba kārtība:

- 1) Kultūras ministres Agneses Loginas uzruna;
- 2) Informācija par plānotajiem pasākumiem Valdības rīcības plānā;
- 3) Ministru kabineta noteikumu projekts Atveseļošanas un noturības mehānisma (RRF) programmai mediju uzņēmumu digitalizācijai;

4) Aktuālā informācija par grozījumiem Autortiesību likumā un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā (nelegāla saturs ierobežošana).

1. Kultūras ministres Agneses Loginas uzruna

Kultūras ministre Agnese Logina iepazīstas ar Mediju politikas konsultatīvās padomes locekļiem.

K.Dagilis: Šodien Saeimas Cilvēktiesību komisijas sēdē tika apstiprināt grozījumi Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā par sabiedrisko mediju apvienošanu. Grozījumus komisija iesniegs Saeimā, un paredzēts, ka parlaments pirmajā lasījumā tos skatīs nākamnedēļ.

2. Informācija par plānotajiem pasākumiem Valdības rīcības plānā

K.Dagilis: Iepazīstina ar prezentāciju (skatīt pielikumu).

A.Logina: KM Rīcības plānā ir trīs punkti, bet ir daži priekšlikumi, kas skar mūsu tēmas, bet ir citu ministriju pārziņā. Piemēram, ar Aizsardzības ministriju. Aizsardzības ministrija stiprina Latvijas drošību, bet liels saskares punkts ir noturība un pretestība dezinformācijai, kas ir drošības jautājums un arī medijpratība. Valdības rīcības plānam esam piegājuši horizontāli.

K.Dagilis: Aicinām nozari izteikt kritiku, iebildumus un priekšlikumus par Valdības rīcības plānā paredzētajiem pasākumiem. Gribam kopā ar nozari izstrādāt priekšlikumus, lai tie ir saskaņoti un darboties spējīgi.

I.Vekteris: Vēlos izteikt dažas piezīmes. Sabiedriskajam medijam ir jābūt stabilam finansējumam, un apvienošanai ir jānotiek. Taču aicinu pievērst uzmanību, lai sabiedriskais medijs neveido disbalansu mediju vidē. Tas nav pārmetums, bet gan risks, jo budžets, kas ir paredzēts sabiedriskajiem medijiem, ir lielāks nekā vairākām komercmediju programmām kopā. Par institucionālo atbalstu, vērstu uzmanību uz redakcijām un mediju organizācijām, ne neatkarīgajiem producentiem. Labi, ka iekļauts punkts par mākslīgo intelektu, jo tas ir drauds Latvijas mediju ekosistēmai. Ir nepieciešams līdzdarbosies digitālā nodokļa virzienā, tas ir Eiropas mēroga jautājums, bet ar to ir jāstrādā. Mediju atbalsta fondam ir jāiet uz digitālo formātu, jo virkne mediju esošā formātā pēc pāris gadiem nepastāvēs. Par drošību runājot, medijpratīgiem ir jābūt arī medijiem un to darbiniekiem, ne tikai auditorijai.

G.Kļavinskis: Vēlos piebilst, ka disproporcija jau ir tagad un sabiedrisko mediju atalgojums ir divas reizes lielāks nekā komercmediju vidū.

K.Dagilis: Jāņem vērā, ka ir paredzēts atbalsts, lai nodrošinātu sociālo aizsardzību mediju darbiniekiem, kas arī ir atbalsts komercmedijiem.

I.Aile: Latvijas Radio vidējā alga, nav pat Latvijas vidējās algas līmenī. Šāda veida izteikumi nav korekti, jo tika runāts par komercmedijiem vispārīgi, ne tikai par reģionāliem medijiem, kur situācija ir citādāka.

B.Liepīna: Latvijā ir reklāmas ierobežojumi, kuri citās valstīs nav. Piemēram, bija mērķis aizliegt ātro kredītu reklāmu, bet tika ierobežota kredītēšanas reklāma kā tāda. Mēs esam vienīgā valsts Eiropā, kas nedrīkst reklamēt preces uz nomaksu. To var ļoti viegli mainīt. Arī azartspēļu reklāmas aizliegums Latvijā ir striktāks, nekā Lietuvā un Igaunijā. Lietuvā un Igaunijā ir saprātīgi ierobežojumi, bet nav aizliegums. Ja ir runa par ierobežojumiem, alkohola kontekstā, tad ir labi domāt par kompensāciju. Jo mēs mazāk ierobežosim, jo medijiem būs vairāk naudas. Vairākas valstis ir ieviesušas globālo mediju nodevu. Google pie rēķiniem liek klāt nodevu. Vajadzētu

apspriest šo virzienu. Ir nodeva, ko var ieviest valstis atsevišķi. Un šo naudu ieguldīt mediju attīstībā.

G.Līdaka: Papildus ienākuma avots ir ēnu ekonomikas apkarošana. Pēc vieniem aprēķiniem tie ir 30 miljoni eiro, citos aprēķinos tie ir 45 miljoni eiro. Būtiskāk ir domāt par mediju vides sakārtotību, nevis cīnīties par to, kuram būs vairāk naudas. Mediju atbalsta fonds ir viens no risinājumiem, bet tas neatrisina visas problēmas. Šīs mediju vides problēmas ir jārisina kopā un būtu nepieciešams skatīties vairāk uz vides sakārtošanu, nevis ierobežošanu.

J.Siksnis: Mums nav iebildumu par dokumentu. Es aicinu neturpināt karu, starp komerciālajiem un sabiedriskajiem medijiem. Valstīs, kur ir spēcīgi sabiedriskie mediji, ir arī spēcīgi komerciālie mediji. Mums ienāks vairāk naudas sabiedriskajiem medijiem, bet tas nozīmē, ka arī neatkarīgajiem producentiem būs vairāk, jo likums paredz vismaz 10% raidlaika Latvijas neatkarīgo producentu veidotam saturam.

I.Aile: KM ir jādomā arī par autortiesību jautājumiem. Mediju vides neatkarības sadaļā redzētu punktu par sabiedrisko mediju pārregulācijas pārskatīšanu. Jo ir ļoti daudz atskaite, birokrātijas, un patērēts milzīgs administratīvais resurss. Ir jāveido virkne dokumentu, ko neviens nelasa, un būtu nepieciešams uzlabot darba efektivitāti. Pārregulācijas pārskatīšana būtu noderīgs uzdevums pie mediju neatkarības sadaļas.

J.Siksnis: Pēdējos gados šis atskaišu daudzums sabiedriskajiem medijiem ir palielinājies.

S.Sīle: Būtiski pievērst uzmanību mediju pārregulācijai, jo tas dod iespēju pašcenzūrai.

K.Dagilis: Aicinu iesniegt priekšlikumus rakstiski, lai varam papildināt esošos uzdevumus, vai arī izveidot jaunus uzdevumus, ja tādi būs nepieciešami. Valsts Kancelejā priekšlikumi ir jāiesniedz piektdien, 20. oktobrī, tāpēc priekšlikumus aicinu sūtīt šodien un rīt.

3. Ministru kabineta noteikumu projekts Atveseļošanas un noturības mehānisma (RRF) programmai mediju uzņēmumu digitalizācijai;

K.Plešakovs: Šajā mehānismā paredzēti 5,7 miljoni *euro* mediju nozarei, lai veicinātu tās digitalizāciju. Viena programma ir investīciju programma mediju uzņēmumiem, kur konkursa noteikumi tika izsūtīti, un šodien tos apspriedīsim. Otra sadaļa sekos tuvāko nedēļu laikā, kas paredz 2 miljonu *euro* apmērā programmu, kas vērsta uz digitālo prasmju attīstību mediju nozarē. Šodien konkrēti par nosūtīto MK noteikumu projektu, kas paredz 3,7 miljonu *euro* atbalstu komercmediju investīcijām mediju uzņēmumu digitalizācijai. Rādītājs, kas jāsasniedz ir, jārealizē vismaz trīs platformas, ja tas netiek izpildīts, tad finansējumu no Eiropas budžeta nevar atgūt, jo priekšfinansējums tiek segts no valsts budžeta. Projekta maksimālā summa ir 750 tūkstoši *euro*. PVN būs jāfinansē pašiem projekta īstenotājiem. Pieteikties var komerciālie mediji vai mediju apvienības. Centrālā finanšu līgumu aģentūra atlasīs projekta īstenotājus. Pirms uzsākām saskaņot projektu ar FM un TM, vēlamies uzklaut konsultatīvās padomes komentārus un ieteikumus.

G.Kļavinskis: Administratīvas izmaksas ir 10%, vai iespējams tās pacelt?

Z.Saulīte: Nē, nav iespējams pacelt. Sākotnēji bija 1%, panācām 10%.

B.Liepīna: Man jautājums par 19. punktu. Viens no mūsu sākotnējiem idejass iesniedzējiem ir mediju auditorijas pētniecības uzņēmums ar mērķi izmantot šo digitalizācijas fondu, lai uzlabotu mediju pētījumus. Pēc šī punkta viņš nevar pieteikties, jo viņš nav masu informācijas līdzeklim īpašnieks un, ja mēs kā asociācija pieteiktos, tad saprotu, ka nevaram otru projektu realizēt. Vai ir kāds limits projektu iesniegšanai? Pēc šī 19. punkta Gemius nevar iesniegt projektu. Vai iespējams papildināt punktu, ka var pieteikties arī mediju pētniecības uzņēmumiem?

Z.Saulīte: Iespējams, ka šo projektu labāk īstenot otra pasākuma ietvaros. Finansējums tiek sadalīts divos pasākumos. Šī pasākuma mērķis ir finansēt mediju uzņēmumu digitalizācijas attīstību. Šeit saņem atbalstu IT risinājuma izveidei.

B.Liepīna: Vai mediji projekta ietvaros var jau iegādāties gatavus digitālos risinājumus? Kas jau ir izstrādāti un attīstīti? Vai šādus projektus var iesniegt?

Z.Saulīte: Medijam ir jāpamato, kāpēc medijam tas ir vajadzīgs un izvērtējis to, ka tas tiešām ir vajadzīgs.

I.Vekteris: Noteikumu 15. punkts paredz gatavu digitālo risinājumu izmaksas.

B.Liepīna: Mums ir ierosinājums uztaisīt atsevišķu sanāksmi, lai izrunātu praktiskus jautājumus.

Z.Saulīte: Jā, varam vienoties par atsevišķu sanāksmi.

G.Līdaka: Ir digitālie risinājumi, kas attiecas uz visu nozari kopumā. Bet šis projekts ir tikai atsevišķiem medijiem paredzēts.

K.Pļešakovs: Šie projekti paredz arī medijiem sadarboties un iesniegt kopīgus projektus.

B.Liepīna: Bet nolikums paredz, ka juridiskai personai ir jābūt 2 gadus reģistrētai.

S.Ābolīna: Ja apvienojas 3 juridiskas personas, tad katrai ir jābūt 2 gadus esošai, nevis apvienībai.

G.Līdaka: Gribu precizēt, kas var pieteikties atbalstam.

I.Pelše: 19.5 punktā teikts, ka nevar pieteikties daļēji piederošs publiskai personai uzņēmums. Kāpēc tiek sašaurināts loks?

Z.Saulīte: Atbalsts ir lokāliem risinājumiem, lokāliem mediju uzņēmumiem. Varam atsevišķi pārrunāt konkursa nolikumu un to, kas var pieteikties.

K.Pļešakovs: Otra programma ir paredzēta kompetences celšanai. Plānojam, ka tās varētu būt Latvijā veidotas apvienības, piemēram, universitātes ar NVO, kuras darbojas mediju izglītošanas jomā. Apjoms ir pietiekami liels. Doma, ka ir apvienība, kas konkursa kārtībā iegūst tiesības organizēt programmu. Un konkrēti mediji pieteiktos un šī organizācija strādātu ar konkrēto mediju un atbilstoši viņu vajadzībām. Mācību programmas mērķis ir to izveidot tādu, ka tiek veidota individuāla programma medijiem, lai notiku mediju transformācija. Bet arī šos noteikumus atsevišķi izrunāsim. Vienojamies, ka būs atsevišķa sanāksme, lai precizētu šodien izskanējušos jautājumus.

4. Aktuālā informācija par grozījumiem Autortiesību likumā un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā (nelegāla satura ierobežošana).

K.Pļešakovs: Projekts paredzēja, ka NEPLP būtu iespēja ierobežot pieeju interneta vietnēm, kur ir pieejami aizsargājami objekti, filmas, seriāli grāmatas, videospēles un citi objekti. KM izstrādāja likumprojektu, saņemām negatīvu atzinumu no FM, jo lai likumprojektu realizētu no NEPLP bija prasīts finansējums divām štata vietām, kas ar šo jauno NEPLP kompetenci varētu strādāt. Labā ziņa ir tā, ka Ministru kabinetā atbalsts šim ir bijis un no likumprojekta varam izņemt arī punktu par papildus nepieciešamo finansējumu un virzīt to tālāk. Mums likumprojekts ir atkāroti jāaskaņo ar ministrijām. Atkārtotā saskaņošana ir piecas darba dienas. Kad ir saņemti atzinumi, tad var iesniegt likumprojektu saskaņošanai MK, un tad trīs lasījumi Saeimā.

I.Kalderauska: Informācija būtu jāprecizē, bet šobrīd informācija ir, ka finansējums atbilst un pietiek, lai nodrošinātu šīs amata vietas.

G.Kļavisnkis: Vēlos vērst uzmanību uz autortiesību jautājumiem par informācijas pārpublicēšanu un zagšanu. Ja likums būs vaļā, vai ir iespējams ieviest kādu mehānismu, ar ko var cīnīties par rakstu zagšanu un pārpublicēšanu.

A.Logina: Autortiesību apiešana ir nopietna problēma. Ir jāveido arī izpratne, ne tikai jācīnās ar sodīšanu. Ir jāskaidro, ka, zогot ar autortiesībām aizsargātu darbu, tiek apzagti cilvēki, kuri dara savu darbu. Var sadarboties ar māksliniekiem un kopā risināt šo problēmu.

B.Liepiņa: Varbūt it vērts izvērtēt PVN samazināšanu satura pakalpojumiem, lai saturs būtu cenas ziņā pieejamāks sabiedrībai.

Pielikumā: K.Dagiļa sniegtā prezentācija “Valdības rīcības plāns” – uz 12 lp..

Sēde beidzas plkst.12.50.

KM mediju politikas nodaļas vadītājs (paraksts*)

K.Pļešakovs

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu